

solius pœnæ, ut si iuxta, votum religionem: aut est utriusque, ut votum in laicis sub religionis pœnâ. In priori casu votum est solius pœnæ, & in posteriori est utriusque: ergo in utroque casu est ratio habenda pœnæ, utpote quæ in utroque casu cadit sub voto. Præterea, quia est obligatio ad pœnam sic accessoria rei principaliter vitandæ per votum, & hac sublata cesset obligatio ad pœnam deinceps incurrendam; at augetur obsequium divinum eò quòd in eo eventu sit obligatio illius pœnæ, verbi gratia, religionis. Insuper augetur obsequium divinum ex eo, quòd ita arctè teneatur ille ab eo vicio se abstinere, ut non abstinens incurrat hanc pœnam. Sicut ad obsequium divinum pertinet augere voto obligationem juris divini vitandæ fornicationis. Tandem, quia pœna apposita adèd auget dignitatem voti, ut non modicum dubium sit, an reddat votum reservatum quando pœna est ex reservatis. Id tamen libenter fateor, multò minori commutatione hæc vota tunc contenta esse, quòd ad pœnam illam incurrendam, eò quòd illius incurtus pendeat à futuro voluntario ipsius votantis eventu, & à materia principalis transgressione, aut obligationis illius cessatione.

36 Id tamen monerem, si votum fuerit sub tali pœna toties incurrenda, quoties tale delictum admittitur fuerit, & sola pœna jam incurra commutetur, admodum est penitens iterum se ad illam pœnam contracta commutetur, manet eadem voti vis quòd ad pœnam in posterum incurrendam. Quare ut liber quoque evadat ab ea in posterum incurrenda, oportet commutari votum rei principalis, aut saltem quo ad pœnam incurrendam.

37 Octava regula sit. Quando non commutatur ipsam votum principale, sed sola voti explenda dilatio commutatione conceditur, potest modica commutatione suppleri, quando non multum conducit obsequio divino impleri illa die destinata, aut in aliam differri: & quòd major est dilatio, eò major debet esse commutatio. Si autem valde obsequio divino conducere non differri multo major debet esse commutatio. Sicut contingit in voto religionis, aut ordinis facilius assumendi, differendo ultra suæ obligationis tempus, impediuntur enim multa obsequia divina quæ status ille secum affert.

38 Ultima regula sit. Maximè spectanda est votantis fragilitas, curandumque ne nimis gravetur, ita ut maneat periculo transigendæ materia subrogatæ expositus. Atque idèd proderit commutare in res, quas ipse solus est facere, ut si solet quotidie recitare calculos Virgineos, aut sacro interesse, aut aliquibus diebus jejunare, optimum erit in hæc opera commutare, aut in confessione aliquas, quas frequentare solent sic enim facilius, & suavius exequetur. Item proderit relinquere libertatem, ne teneatur die assignata exequi, sed ut possit in alteram diem transferre. Item ut imponatur diversâ opera, relicta optione illi. Verbi gratia, ut sexta feria jejunet, vel ut certam elemosynam largiatur, vel ut sacro intersit, &c. Non tamen potest fieri commutatio in opera alio præcepto debita. Ut optimè docet Leonardus libro secundo de justitia, c. 40. dubio 11. num. 87. Quia sicut voto non satisfit per ea opera, ita nec commutationis.

39 Restat ponere exempla aliquarum commutationum factarum à jure, & à viris doctis, ut inde norma aliqua commutandi vota capiatur. Sicut c. Veniensis, de voto, commutatur votum Hierosolymitanum cuiusdam pueri, cum quò dispensandi aderat iusta causa, ut id votum elemosynis redimeret, & toto vitæ periculo uni pauperi provideret. Et c. Magna, eodem titulo, commutatur simile votum cuiusdam Episcopi, ut expensas eandem, & redeundi, & commemorandi ibi, integrè mittat, & laborem itineris compense sollicitius instando vigiliis, devotius vacando orationibus, & fortius se exercendo jejunis.

40 Labor peregrinationis promissæ commutatur sic à viris doctis. Si peregrinatio pedesstris sit, ultra expensas la-

bor unius diei commutetur in unius diei jejunium, & duorum dierum in duo jejunia, & sic deinceps. Si non sit pedesstris, ut labor quatuor dierum in unius diei jejunium commutetur. Ita docent Sayro in clavi regia, libro 6. c. 12. nu. 20. versic. Item consideranda, Azor, tom. 1. institutionum moralium, libro 11. c. 18. qu. 13. qui adhuc amplius loquitur, ait enim laborem quatuor, vel quinque dierum, posse in unicum jejunium commutari. Et ita intelligendus est Angles floribus 2. p. quæst. unica de voto, articulo 8. diffic. 6. propositione 2. ubi absolucè ait pro labore peregrinationis quatuor dierum, imponendum unicum jejunium; intelligendus inquam est, quando peregrinatio est equestris; nam ubi ea pedesstris esset, est modica commutatio. Qualiter autem sint expensæ commutandæ, diximus à nu. 11.

41 Motiva libro 1. summ. c. 14. §. 7. in tract. de commutatione regula 3. ait potentem facultate voti religionis Dominicanæ commutandi, attendere debere assumpto eo habitu recitandum esse illi quotidie officium canonicum, jejunandum septem mensibus cuiuslibet anni, abstinendum perpetuò à carnibus. Quare concludit id votum commutandum esse, ut ille jejunet tota vita feris sextis, fateatur, & Eucharistiam sumat decimo quinto quoque die & erogat elemosynam juxta suam facultatem, & quotidie recitet psalmos penitentis. Idem docet Sayro in clavi regia 1.6. c. 12. num. 21. quavis latius loquitur, confessionem enim singulis mensibus injungit, nec communionis meminit. Sed existimo commutationem hanc nullo modo esse æqualem, nec novi qualiter vota religionis, & castitatis absoluta commutari in rem æqualem possint. Atque ita Sotus l. 7. de justitia, q. 4. art. 3. col. a. versic. de vero, ait implex castitatis votum non posse pura commutatione tolli. Quòd nil illa melius sit, juxta illud Proverb. 16. Omnis ponderatio non est digna anima continentis. Et Aragon. 2. 2. qu. 88. art. 12. dub. 1. in collatorio 1. quod inferi ex dict. 4. ait neutrum votum posse pure commutatione tolli. Quare admittenda est aliqua dispensatio à potente dispensare. Tunc autem poterat commutatione pura tolli, quando sunt pœnalia, aut conditionalia, nec impleta est conditio. Juxta regulam traditam de his votis nu. 3. c. sequentibus.

42 Præterea votum non inveniendi matrimonii commutari potest in confessionem mensibus singulis biennio faciendam, aut triennio, & in novem sacra, ita arbitrati sunt quidam Neoterici docti.

43 Similiter idèd arbitrati sunt, votum sacerdotii assumendi, attentata sacerdotis obligatione ad castitatem solemniter promissam, & ad pensum divini officii quotidie persolvendum, & sæpe cum sacra facturum, commutari posse in quotidianam psalmodiam penitentis cum litanis recitationem, vel officii beate Virginis, vel calculatorum virginorum, & in confessionem, & communionem, quinto decimo quoque die faciendam, & in faciendum celebrari sacrum singulis mensibus, & ut voveat ille castitatem in factu seculari. Quòd si noluit ille castitatem servare, sed ad nuptias transire, censerem addendum jejunium omnibus festis feris. Atque in votis ita gravibus, melius est partim misere dispensationem, obtenta dispensandi facultate, & existente iusta partim dispensandi causa. Quippe hac partiali dispensatione seclusa, non auderem prædictam commutationem judicare æqualem.

44 Tandem votum jejunandi omnibus festis feris, arbitrati sunt idèd viri docti, posse commutari in confessionem, & commutationem anno integro, decimoquinto quoque die, & in tria sacra faciendâ; aut in recitationem calculatorum virginorum, & elemosynam medicam sextis feriis perpetuò faciendam. Sed attendendum est in hac commutatione, an materia subrogata deserviat ita fini intento per illa jejunia. Juxta regulam num. 6. traditam. Et adhuc prior commutatio non mihi videtur æqualis, nisi ea triennio duraret, aut adderetur recitatio quotidiana eo anno calculatorum virginorum.

F I N I S.

I N D E X
L O C O R U M,

Qui ex jure Pontificio, Concilio Tridentino, Motibus propriis, & jure Cæsareo in hoc opere notabilius explicantur.

Ex Decretalibus.

Ex Clementinis.

- Cap. Juvenis de sponsalibus, lib. c. 10. nu. 15.
- Cap. 1. si culpa, de Injuriis, lib. 1. cap. 16. nu. 24.
- Cap. 1. De hæreticis, libro 2. c. 17. nu. 12.
- Cap. Excommunicamus el 1. eodem titulo libro 2. toto c. 24.
- Cap. fin. De hæreticis, lib. 2. toto c. 25.
- Cap. 1. De cleric. pugnari, lib. 2. c. 39. num. 18.
- Cap. fin. de fortilegibus, lib. 2. c. 38. à num. 71. ad 84.
- Cap. 1. & fin. de reliquiis, lib. 2. cap. 43. à num. 3. usque ad 19. 21. & 22.
- Cap. fin. De feriis, lib. 2. c. 43. nu. 9.
- Cap. Cum quidam, de jurejurand. lib. 3. c. 9. nu. 13.
- Cap. Debitores, eod. tit. lib. 3. c. 11. à numer. 2. usque ad num. 12.
- Cap. Venerabile, de electione, lib. 3. c. 9. nu. 13.
- Cap. Si verò, & c. Verum, de jurejurand. l. 3. c. 11. à n. 13. usque ad 36.
- Cap. Cum infirmitas, de penitentis, lib. 3. c. 16. à num. 2. usque in finem.
- Cap. Ad nostram el 1. de jurejur. lib. 3. c. 17. nu. 15.
- Cap. 2. De jurejuram. lib. 3. c. 11. nu. 37.
- Cap. penult. eod. tit. lib. 3. c. 17. à nu. 20. ad 24.
- Cap. Constituti, de regularib. lib. 4. c. 1. nu. 20.
- Cap. Quid super his de voto, lib. 4. c. 2. nu. 25.
- Cap. Magnæ, eod. tit. lib. 4. c. 2. nu. 43.
- Cap. 1. de his que vi, lib. 4. c. 3. num. 12.
- Cap. fin. de observ. jejun. lib. 4. c. 11. à nu. 39. ad 65.
- Cap. Ex parte, de censib. lib. 4. c. 13. nu. 6.
- Cap. Per tuas, penult. de regularib. lib. 4. toto c. 17.
- Cap. 2. c. signatum, & c. Cam simus, eod. tit. lib. 4. toto c. 18.
- Cap. Gravis, de restitutione spoliator. libro 2. c. 23. à nu. 97. usque ad nu. 116.
- Cap. Ad audientiam, c. significasti el 2. de homicid. lib. 1. c. 10. à nu. 37. usque ad 50. & ibi c. penult. eod. tit.
- Cap. Illud, de clerico excommunic. lib. 1. c. 10. numero 15. & 48.
- Cap. Cum contingat, de jurejuram. lib. 3. toto c. 12.
- Cap. Dilecto, de præb. lib. 3. c. 12. à nu. 33. usque ad 36.

Ex libro 6. Decretalium.

- Cap. 2. De hæreticis, lib. 2. c. 6. à nu. 3. usque in finem, & toto c. 20. & toto c. 25.
- Cap. Eos qui, de sententia excomm. lib. 2. c. 13. à num. 24. usque ad 36.
- Can. fin. de præscription. lib. 2. c. 22. à nu. 37. usque ad 42.
- Cap. Ut commissi §. privandi, de heretic. lib. 2. c. 20. num. 7. & c. 16. nu. 5. & 6. & c. 28. nu. ult.
- Cap. Statutum, el 2. de heretic. lib. 2. toto c. 27.
- Cap. finale, de foro compet. lib. 3. c. 13. à nu. 2. usque ad 20. & à nu. 23. usque ad 33.
- Cap. Qui post votum, penult. de regularib. lib. 4. c. 16. à nu. 16. usque ad 26.
- Cap. Unicum, de voto, lib. 4. c. 24. num. 6.
- Cap. Constitutionem, & c. Non solum de regularib. lib. 4. c. 26. à num. 24. usque ad 30. & c. 27. num. 8. 9. & 10.
- Cap. Primum, eod. tit. lib. 4. c. 26. num. 32. 33. 38. & 39.
- Cap. Cum secundum, de heretic. lib. 2. c. 22. & 23. per totum.
- Cap. Decrevit, eod. tit. lib. 2. c. 17. à numer. 17. usque ad num. 24.
- Cap. Licet Episcopus, de præbend. lib. 2. c. 26. nu. 12.
- Cap. 2. §. Hæretici, de heretic. lib. 2. c. 28. à n. 2. usque ad 14.
- Regula Ignorantia, de reg. jur. lib. 1. c. 16. nu. 6. lib. 2. c. 23. à num. 162.
- Regula Non est obligatorum, de reg. jur. lib. 3. cap. 9. numero 30.

- Clement. 2. de hæreticis lib. 2. c. 20. à num. 3. usque ad 21.
- Ex Decreto.
- Cap. Unum orarium 25. d. lib. 1. c. 5. in fin.
- Cap. Tres sunt, de penit. dist. 1. c. 5. nu. 3.
- Cap. Sorces, & c. Si quis ariolos 26. quæst. 5. lib. 2. cap. 38. n. 90. & 91.
- Cap. Saluberrimum, & c. Conventibus 1. qu. 7. lib. 2. c. 28. à num. 6.
- Cap. Constituit 17. qu. 4. lib. 2. c. 28. nu. 15.
- Cap. Si virgo 34. qu. 2. lib. 2. c. 23. num. 189.
- Cap. Sicut latius 37. qu. 4. lib. 2. c. 30. nu. 7.
- Cap. Nullus c. Omnes 28. qu. 1. lib. 2. toto c. 39.
- Cap. Episcopi 26. qu. 5. lib. 2. c. 40. nu. 6.
- Cap. Final. 26. qu. 7. lib. 2. c. 42. num. 10.
- Cap. Final. 26. qu. 7. lib. 2. c. 43. num. 9.
- Cap. 1. De consecr. d. 3. lib. 2. c. 43. nu. 25.
- Cap. Corpora, de consecr. d. 1. lib. 2. c. 43. nu. 25.
- Cap. Quilibet, versic. Si quis domum 17. qu. 4. lib. 2. cap. 43. nu. 2.
- Cap. Movet te 22. qu. 1. lib. 3. c. 4. in finem.
- Cap. Parvuli, & c. Pueri 22. qu. 5. lib. 3. c. 3. nu. 5. & 6.
- Cap. Si quis presbyter. 2. qu. 5. lib. 3. c. 3. nu. 7. 8. & 9.
- Cap. Quacumque arte, & c. Humanæ aures 22. qu. 6. lib. 3. c. 10. nu. 5.
- Cap. Addidit 20. qu. 1. lib. 4. toto c. 18.
- Cap. 1. & c. Puella, 20. qu. 2. lib. 4. toto c. 18.

Ex Concil. Tridentino.

- Cap. 7. de penit. sacram. sess. 14. lib. 1. toto c. 13.
- Decretum de observandis, & vitandis in celebratione Missæ, sess. 22. lib. 2. c. 40. num. 40.
- Cap. 7. Sess. 23. de reformat. lib. 2. c. 28. num. 15.
- Cap. 6. Sessio 24. de reformatione, lib. 1. c. 10. num. 49. & lib. 2. toto c. 11. & c. 14. à num. 19. usque ad 18. & c. 26. num. 18.
- Cap. 12. Sessio 24. de reformatione, lib. 2. toto c. 5.
- Cap. 17. Sessio 25. de regul. lib. 4. c. 18. à num. 32. usque ad 34.
- Cap. 18. Sessio 25. de regul. lib. 4. toto c. 4.
- Cap. 19. Sessio 25. de reformatione, libro 2. c. 39. à nu. 19.
- Decretum de invocatione, & veneratione, Sess. 25. lib. 2. c. 43. à nu. 15. usque ad 19.

Ex motibus propriis.

- Motus proprius Pii IV. & Pii V. de professione fidei faciendâ, lib. 2. c. 5. nu. 3. & 4.
- Motus proprius Pii IV. Gregorii XIII. & Clementis VIII. contra duella, lib. 2. c. 19. à nu. 19.
- Motus proprius Pauli IV. confirmatus à Gregorio XIII. de non admittendis descendibus ex Judaïs, hæreticis, & Mauris, lib. 2. c. 27. nu. 3.
- Motus proprius Pii V. concedens prælati regularibus, quod Tridentin. sessio 26. c. 6. de reformatione concessit Episcopis, explicatur, lib. 2. c. 11. nu. 7.
- Motus proprius Pii V. quo jubetur medicis ægrum monerè, ut sitam contestentur, lib. 2. c. 16. à nu. 2.
- Motus proprius Pii V. reservans Papæ beneficia vacantia ob hæreticam, lib. 2. cap. 26. numero 6. & 13. & cap. 25. num. 12.
- Motus proprii Gregorii XIII. de Agnis Dei non pingendis, nec vendendis, lib. 2. c. 43. nu. 28. & 29.
- Motus proprius Sixti V. de non promovendis patientibus defectum generis, vel aliud impedimentum canonicum, lib. 2. c. 28. num. 15.

